

TARIM ARAŞTIRMA RAPORLARI - 29

GAP BÖLGESİNDE ENTANSİF VE
YARI ENTANSİF KOŞULLARDA
HİNDİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

T.C.
BAŞBAKANLIK
GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

GAP BÖLGESİNDE ENTANSİF VE
YARI ENTANSİF KOŞULLARDA
HİNDİ YETİŞTİRİCİLİĞİ

AĐUSTOS, 1993

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

1. GİRİŞ

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. MATERYAL

2.2. YÖNTEM

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

4. SONUÇ

Ö N S Ö Z

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sulamaya açılmasıyla ortaya çıkacak tarımsal potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilmesini temin etmek amacıyla GAP İdaresi Başkanlığı tarafından Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne bir dizi Tarımsal Araştırma ve Geliştirme Çalışması yaptırılmıştır.

Şanlıurfa-Akçakale Koruklu mevkiinde tahsis edilen 276 dekarlık bir Araştırma İstasyonu kurulması, 31 adet projeden oluşan araştırma çalışmalarının yürütülmesi, GAP Bölgesi'nde Tarımsal Konularda Veri Bankası Oluşturulması ve Uzaktan Algılama Merkezi Kurulması olmak üzere dört bileşenden oluşan proje çalışmaları 1987-1992 yılları arasında yürütülmüştür.

Planlanan proje çalışmaları üç aşamalı olarak ele alınmış olup tamamlanan bölümü, birinci aşamayı oluşturan Adaptasyon Çalışmalarını içermektedir.

Proje paketinin araştırma çalışmalarından bitkisel üretimle ilgili olanlar, Koruklu mevkiinde kurulan Araştırma İstasyonu'nda hayvansal üretimle ilgili olanlar ise TİGEM Ceylanpınar Tarım İşletmesi'nde yürütülmüştür.

Bu rapor, yürütülen alt projelerle ilgili olarak saptanan ilk sonuçları ortaya koymaktadır.

Söz konusu proje paketinin ikinci aşaması olan yetiştirme teknikleri ile ilgili araştırmalar, ilk aşamada elde edilen verilere bağlı olarak ve adaptasyonu saptanmış tür ve çeşitlerle Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin de katkıları ile yine Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından 1993-1996 yılları arasında sürdürülecektir.

1. GİRİŞ

Hindi yetiştiriciliği hem hayvansal protein açığının kapatılması hemde ekonomik olması bakımından üzerinde önemle durulması gereken bir hayvancılık koludur. Hindi; hızlı gelişen, yemden yararlanma kabiliyeti yüksek olan, ekstansif-yarı entansif ve entansif olarak yetiştirilmeye elverişli bir hayvan olmasına rağmen ülkemizde hindicilik henüz gelişmemiştir.

Türkiye hindi varlığı bakımından dünya ülkeleri arasında baş sıralarda olmasına rağmen üretim,ürün kalitesi ve hayvan başına verim bakımından alt sıralarda yer almaktadır. Ancak son yıllarda ülkemizde hindi etine olan talebin artması nedeniyle yetiştiricilik yapan aile sayısında bir artış dikkati çekmektedir.

GAP Bölgesi'nde sulu tarımın başlaması, arız alanlarının daralmasına yol açacak, dolayısıyla ekstansif hindi işletmeleri yerine, yarı entansif ve entansif işletmelerin kurulması önem kazanacaktır.

Bu çalışmayla; bölgede küçük sürüler halinde ve aile işletmeciliği şeklinde yaygın olarak yetiştiriciliği yapılan, ancak verimleri ve yapısal özelliklerine ilişkin bilimsel veri eksikliği olan yerli hindi genotipleri ile dış kaynaklı saf kültür ırkı ve hibrit hindi genotiplerinin GAP koşullarında performanslarını saptamak, modern hindi genotiplerini tanıtmak ve yetiştiricilere ışık tutarak hindiciliğin yaygınlaşmasına yardımcı olmak amaçlanmıştır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Araştırmada materyal olarak; Kanada'dan ithal edilen Hybrid Parent Stock Large White ile Heavy Medium baba ve ana hatları, Tarım işletmeleri Genel Müdürlüğü Malya işletmesi'nden sağlanan Amerikan Bronz hindi ırkı ile Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesi civarındaki köylerden satın alınan yerli hindi genotipleri kullanılmıştır.

2.2. Yöntem

Çalışmalar, ebeveyn ve döl düzeyinde test çalışması şeklinde olmak üzere iki kademe yürütülmüştür.

Ebeveynlerle ilgili çalışmada, hayvanlara büyütme döneminde damızlık yumurtlama yemi ; döl düzeyindeki test çalışmasında ise besi başlangıç,besi büyütme ve besi bitiş yemi verilmiştir.

Araştırmada ebeveyn ve döllerdeki test çalışmasında üzerinde durulan özellikler şunlardır:

Ebeveynlerde

- Değişik yaşlardaki canlı
- Yaşama gücü
- Yumurta verimi
- Yemden yararlanma oranı
- Kuluçka sonuçları
- Kesim randımanı,et-kemik oranı

Döllerde

- Değişik yaşlardaki canlı ağırlıklar
- Yaşama gücü
- Yemden yararlanma oranı
- Kesim randımanı,et-kemik oranı

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Ebeveynlerde canlı ağırlık bakımından yapılan değerlendirmede ; hibrit olarak geliştirilen Hybrid genotipi en ağır genotip olurken bunu saf kültür ırkı olarak yetiştirilen Amerikan Bronz ve üzerinde hiç ıslah çalışması yapılmamış yerli hindiler izlemiştir. Hibrit hindi-Amerikan Bronz-Yerli hindi genotipleri; yumurtaya gelme, ergin ağırlık ve yumurta ağırlığı yönünden de aynı sıralamayı takip etmiştir.

Döllerde yapılan incelemede ise; canlı ağırlık kazancı ve yemden yararlanma oranı bakımından Amerikan Bronz hindilerinin yerlilerden daha üstün olduğu, yaşama gücü bakımından ise Amerikan Bronz hindiler ile yerli hindiler arasında çok önemli bir fark olmadığı saptanmıştır.

4. SONUÇ

GAP Bölgesi'nde yürütülen bu çalışmada elde edilen veriler; ebeveyn düzeyinde Hibrit genotipinin üstün bir performans gösterdiğini, bu genotipi belirgin bir farkla Amerikan Bronz hindilerinin izlediği, yerli genotiplerin performansının ise oldukça düşük olduğunu göstermiştir.

Bu nedenle, bir taraftan yerli hindilerin ıslahına gidilmeli, diğer taraftan daha üstün performans gösteren hibrit tip hindi genotiplerine uygun koşullar sağlanmalı ve entansif koşullarda bu genotiplerin yaygınlaşmasına çalışılmalıdır.

Bununla beraber, yarı entansif koşullarda olatmaya müsait Amerikan Bronz tipi hindi ırklarına yer verilmelidir.

TARIMSAL ARAŞTIRMA GELIŐTİRME PROJE ÇERÇEVESİNDE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

1. GAP Bölgesine Adapte Olabilecek Őeftali, Kayısı, Badem ve Nektarin ÇeŐitlerinin Saptanması
2. GAP Bölgesinde Değişik Nar ÇeŐitlerinin Adaptasyonu
3. Ülkemizde Yetiştiriciliği Yapılan Çilek ÇeŐitlerinin GAP Bölgesine Adaptasyonu
4. GAP Bölgesine Uygun Pıkan Cevizi ÇeŐitlerinin Saptanması
5. Doęal Olarak YetiŐen Çok Yıllık Soğanlı-Yumru lu ve Rizumlu Süs Bitkilerinin Tarlada Üretim Olanakları
6. Sulamanın GAP Alanında Yüksek Verimli Sofralık ve Őaraplık Üzüm ÇeŐitlerinin Verim ve Kalitelerine Etkisi
7. GAP Bölgesinde Sebze YetiŐtiricilięinin Geliştirilmesi
8. GAP Bölgesinde Yüksek Verimli Lif Teknolojik Özellikleri Üstün Pamuk ÇeŐitlerinin Saptanması
9. GAP Bölgesinde Sulu KoŐullara Uygun Yemlik ve Biralık Arpa ÇeŐitlerinin Saptanması
10. GAP Bölgesine Uygun Kolza ÇeŐitlerinin Saptanması
11. GAP Bölgesine Uygun Ayçiçeęi ÇeŐitlerinin Saptanması
12. GAP Bölgesinde Sulu KoŐullara Uygun Ekmeklik ve Makarnalık Buęday ÇeŐitlerinin Saptanması
13. GAP Bölgesinde Sulu KoŐullara Uygun Çeltik ÇeŐitlerinin Saptanması
14. GAP Bölgesinde Yem Bitkileri Adaptasyonu
15. GAP Bölgesinde Sulu Koşullarda YetiŐtirilebilecek Yonca ÇeŐitlerinin Saptanması
16. GAP Bölgesinde I. Ürün veya II. Ürün Olarak YetiŐtirilebilecek Sorghum Tür ve ÇeŐitlerinin Saptanması
17. GAP Bölgesinde I. veya II.Ürün Olarak YetiŐtirilebilecek Mısı r ÇeŐitlerinin Saptanması
18. Harran Ovası Koşullarında Pamuk Sulamasında Sulama Aralığı ve Su Tüketiminin Belirlenmesinde Açık Su Yüzeyi Buharlaşmasından Yararlanma Olanakları
19. Harran Ovası Koşullarında Ayçiçeęi Sulamasında Sulama Aralığı ve Su Tüketiminin Belirlenmesinde Açık Su Yüzeyi Buharlaşmasından Yararlanma Olanakları

20. Harran Ovası Koşullarında Su Yüzeyi (Class-A Pan) Buharlaşmasından Yararlanarak İkinci Ürün Soya İçin Sulama Programlarının Geliştirilmesi
21. GAP Bölgesinde Pilot Bitki Koruma Kliniklerinin Kurulması
22. GAP Bölgesinde Zirai Mücadele Politikasına Esas Teşkil Edecek Hastalık, Zararlı ve Yabancı Otların Saptanması
23. Mardin-Ceylanpınar Ovaları Toprak Kaynaklarının Temel Özellik ve Dağılımlarının Belirlenmesi ve İdeal Arazi Kullanım Planlarının Hazırlanması
24. Harran Ovasında Önemli ve Yaygın Toprak Serilerinin Sulama Başlamadan Önceki Strüktür ve İnfiltrasyon Özellikleri ve Alkaleleşme Olasılıklarının Belirlenmesi
25. GAP Bölgesinde Entansif Süt Sığırcılığını Geliştirmek İçin Uygulanabilecek İslah Organizasyon Modelleri
26. Kilis Tipi Güney Sarı Kırmızı Sığırların Yayılış Alanları, Performansları ve GAP Bölgesi için Bu Sığırlardan Yararlanma Olanakları
27. GAP Bölgesinde Yetiştirilen İvesilerin Süt, Döl ve Et Verimlerinin İslahında Egzotik Irklardan Yararlanma Olanakları
28. GAP Bölgesinde Çeşitli Bal Arısı Irklarının Performanslarının Saptanması ve Bölgede Mevcut Arı Irklarının İslahı Olanakları
29. GAP Bölgesinde Entansif ve Yarı Entansif Koşullarda Hindi Yetiştiriciliği
30. GAP Bölgesinde Sulu Koşullarda Uygulanabilecek Ekim Nöbeti Sistemleri
31. İkinci Ürün Dane Mısır Yetiştirmede Farklı Toprak İşleme Yöntemlerinin Teknik ve Ekonomik Yönden Karşılaştırılması
32. Plastik Örtülü Seralarda Bitki Yetiştirme Ortamının Sağlanması İçin Isı Örtüleri İle Nemlendirme Sistemlerinin Kullanılması ve Enerji Dengesinin Belirlenmesi
33. GAP Bölgesinde Tahıllar ve Baklagiller Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
34. GAP Bölgesinde Endüstri Bitkileri Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
35. GAP Bölgesinde Meyve ve Sebze Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi
36. GAP Bölgesinde Hayvansal Ürünler Pazarlama Yapısı ve Geliştirilmesi